

ten om dit gebecht te sien / en geen andere rekeninge en hadden gemaecht van dat de Staten volk de Spangiaerden verrasschen en ter neberleggen souden. Dit geschiede op den 14 Septembzys / wesen de Cruisverheffingen dag / die de Spangiaerden in groter eeren houden / tusschen Leuven en Tienen omtrent het doop van Wisnah. Van de Spangiaerts en bleven niet meer dood dan twee / en twee of drie gequett / 3p kregen meest alle de bendels van het voetvolk / en logeerden des nachts in de doopen daer ontrent. Des anderen daegs marcheerden 3p boozts omtrent by Wussel ober een klein rebierken of waterbloed na Helt / en toonden aen de gemuitineerde de bendels en roanetten die 3p veroveret hadden / en baden hen datse hen wilden boegen by de andere Spangiaerden / om de Spangiaerden die op het Casteel van Gent lagen / die 3p seiden maer 140 man sterck te wesen / en noch 15 Walen van het oude garnison / te ontsetten: maer wat 3p boozwenden 3p en konden henluiden daer toe niet be-willigen / en also 3p het booz onmogelijk hielden sonder hulpe van die van Helt / het Casteel van Gent te ontsetten om dat der Staten leger dagelijks versterkte / so heerden 3p wederom na Zaband / daer 3p haer meeste stercken hadden.

Belegeringe van het Casteel van Gent.

De Staten van Vlaenderen nu het booznemen der Spangiaerden merkende / en dat die van het Casteel van Gent alle moerwilke bedreven tegen die van de stad / hebben geresolueert de selve te belegeren en besluiten eer 3p meer volk binnen kregen / of datse metten gehelen hoop van Helt daer ober in de stad souden mogen komen / waerom 3p een beschansinge daer tegen deden maken / de Grabe van Reur als Gouverneur van Vlaenderen hadde hier van den last / Don Christoffel Mondragon was Castelein van het Casteel / maer also 3p absent was binnen Ziericzee / daer 3p genoeg als gebangen gehouden werde van zijn eigen volk / so commandeerde aldaer een Spaens Capiteingenaemt Don Antonio d'Abilos Maldonado / als Luitenant van den booznoemden Mondragon. De Grabe van Reur met zijn regiment en het regiment van den Heere van Ropelles / maekten hen bast sterck so wel buiten als binnen der stad / om die van het Casteel te benaucken en tot overleberinge te dwingen / en die van den Castele forchten de beleggers sulx te beletten / schoten seer met grof geschut so in de stad als tegen die van buiten / en deden voornamelijk groe schade in de stad / en hebben ook de boozstad aen brand gesteken.

De saken nu in desen staet staende / en dat de Prince van Orangien aen verscheiden Heeren en Edelen geschreeven hadde sijne goede mening / om de Spangiaerden uit den Lande te helpen verdrijven / en mette Heeren Staten van de andere Provincien te handelen van vrede / dat mede de Heere van Hauffp / met consent van de Heeren Raden van State / geweest was by den Prince van Orangien / om te handelen van de verlossinge van den Grabe van Bossu zijnen broeder / en van den Prince hem hulpe aengeboden was om de Spangiaerden uit den Lande te helpen verdrijven / so is de sake so beleid / dat de Grabe van Reur met sekere andere Edelen gefonden hebben den Heere van Hauffp boozts broeder banden Grabe van Bossu die tot boozn gebangen sat / aen den Prince van Orangien / met schriftelijke last en bebel te vertonen dat 3p tot quijtinge van hunnen eed en plicht daer mede 3p verbonden waren tot het gemeen beste des Vaderlands / en daer uit te doen vertrecken de Spangiaerden / verstoorders des gemeinen bezedes / en om hem te beter te verfeeren / hadden bestoren te deputeren den Heere van Hauffp na mijn Heere den Prince van Orangien / op dat het zijn Excell. geliefde ten selven einde te geven ge-boeglijk onderstand / so van voetvolk als geschut / en dat met sulken haest als de tegenwoordige nood vereischte / de welke by den Heere van Hauffp soude uitgeleid werden / in welken d'onderschreven Edelen ver-

De Heere van Hauffp broeder van den Grabe van Bossu komt by den Prince van Orangien / en berforht hulpe tegen de Spangiaerden.

stonden te bewaren d'oude Roomsche Catholijke Religie sonder eenige veranderinge / en de behoorzijke ge-boozsaemheid des Conin. Biddende dat de boozts

Heere Prince (na datmen alrede d'inderticht was boozt rapport van den Heere d'Hauffp / en gefonden brieden aen den Heere Grabe van Reur) de goede hand wilde houden en sijne macht toebrengen om den gemeenen vrand des Vaderlands en der selver ondersaten te wederstaen: met vaste hope en verfeeringe / dat de boozts Heere Prince niet en soude willen verniefferen enige sterke Steden van den goubernemente des boozts Grabe van Reur / dan om hem te dienen tot vertrek of dooztoecht totter boozts secours / welk wesen de aengekomen en op het Sas geloft / t welk hen de bequaemste plaetse docht / souden 3p ontfangen en geholpen werden met alle nodige en geboegelijke commoditeiten.

Ten tweeden also dit al geschiede ten dienst Godes / bewaringe van de Catholijke Religie / behoorzijke ge-boozsaemheid van sijne Maj. van den gemeenen Vaderlande en inwoonders van dien / dat de Heere van Hauffp sulx deboir doen soude by sijn Excell. dat den Hoofden des boozts onderstants uitzuckelijc en op lijfstraffe verboden soude werden / dat 3p noch hun volk geen uleuwigheden in den Lande van Vlaenderen en souden inboeren / so ten aensien van de Kercken en Cloosters / als Geestelijke personen / en dat de Heere van Hauffp hem van den Prince daer van soude doen verfeeren na behoren / alles met sulke ordje en obern-komste als tot d'uirvoeringe van t gene boozts is nodig soude wesen / ten welken einde sijn Excell. de boozts Heere van Hauffp sulken geloof soude mogen geven als hun eigen personen / en in alles dat in desen en aenkleven van dien by den boozts Heere van Hauffp gehandelt soude werden / soude by hen bondig gehouden werden / gelijk 3p t selve by desen bondig hielden / conforme hun-luider ondertekeninge den 22 Septembzys 1576. in de stad van Gent. En was ondertekent / Jan de Croy, Philippe Doingnyes, Fernande de la Bare, Francoys de Erpe, Cornille Scheppe, Sr. d'Eccke.

Op dese last heeft de Heere van Hauffp met den Prince gehandelt / dat 3p te vreden was datelijken te senden ses beidelen soldaten op t Sas met 12 gotelingsen / en dat 3p noch 22 Compagnien soude na senden / mits dat in handen van de Heere Prince gestelt soude werden de stad en kasteel van Slups tot verfeeringe van t boozts secours / gelijk broeder in de nabolgende antwoord werd verhaelt / te weten :

Sijn Excell. om te voldoen op de brieden van mijn Heere de Grabe van Reur en d'instructien by hem getekent / neffens ander Heeren en Edelen / gefonden by den Heere van Hauffp / was te vreden moogen te doen schepen ses Compagnien doctinachten / die last souden hebben op t Sas te baren / en van die plaetse te trecken na de stad van Gent / so haest 3p souden geswaerschoot wesen / dat de stad en kasteel van Slups gestelt soude wesen in handen van de Compagnien die de Heere Prince verwaerts sal hebben gefonden / en derhoopte sijn Excellentie dat de boozts Heeren en Edelen geeret souden doen houden de pioniers die tot het Sas nodig sijn.

Intwoorde des Heeren Prince van Orangien opte briede van de Spangiaerden.

Soude daer en boden senden twaelf gotelingsen van metael / tertielen 3p noch soude senden 22 andere Compagnien / t welk 3p in de meeste haest doen soude alst mogelijk was.

Zijn Excell. beloofde dat 3p gene plaetse en soude innemen van den goubernemente van den Heere Grabe van Reur / nochte andere / en betroude hem gehelijc opte brieden en belofte der booztschreven Heeren / die erkennende booz luiden met eeren: maer belangende dat 3p begeerde verfeert te wesen van de stede en het kasteel van Slups / was alleen ten ver-noegen des volks en verfeeringe van den volke van oozloge.

Soude verbieden de Hoofden van de troupen hun soldaten op lijfstraffe niet toe te laten eenige Kercken of Cloosters te brenken / beelden of te werpen / nochte eenige Geestelijke personen te misdoen of t leben te bene-

men /

» nemen / mits datse nochtans niet en souden verhin-
 » dert werden Psalmen te singen so 't hun goed docht/
 » gebeden te doen in huysen en coops de guarde na ge-
 » woonte.
 » Sijn Excell. verstond ook dat de boozs Heeren be-
 » loven souden den boozs Compagnien oorlof te geven/
 » so waameer hy die ontbieden soude en selsf t'synen
 » dienstenban doen hadde.
 » Dat daer-en-hoven de boozs Heeren ordze souden
 » stellen dat den oorlogs-volke so haest sy aen land sou-
 » den zyn / gelebert soude werden polver en amonitie/
 » volgende de laetste instructie by den Heere van Haussp
 » obergebracht. Gedoen tot Middelburg den 23 Sep-
 » tembrs 1576. en was ondertekent

GUILLEM de NASSAU

De Prince heeft terstond ses vaendelen soldaten
 afgebaerdigt om na het Sas van Gent te trec-
 ken / maer de Heere van Haussp tot Bliffingen ko-
 mende met het volk / so quamen aen hem bzieben / in-
 houdende dat so hy de hulpe niet en hadde bekomen/
 dat hy gene moette doen en soude / also daer twee benden
 ruiteren in Gent gekomen waren. De Heere van
 Haussp hier van niet wel te vreden zijnde / also het eene
 grote sichrbaerdigheid scheen te wesen / is terstond in
 der haeste wederom tot Middelburg by den Prince ge-
 komen / en heeft hem met droefheid desen briez ver-
 toont / seggende nochtans by aldien het sijn Excell. ge-
 liefde / hy soude de knechten mede nemen / want hy wist
 dat den meestendeel der Heeren op sijn zijde waren / so
 tot Gent als op andere plaetsen. En heeft de Prince
 goed gebonden dat hy metten volke boozs reisen sou-
 de / gelijk hy gedaen heeft / en is den 24 Septemb. met
 het volk en geschut op 't Sas aengekomen / en het volk
 aldaer gelost / en met het geschut aen land gestelt / en
 zyn aldaer met blijdschap ontfangen.

't Gene
 de Prin-
 ce van
 Oran-
 gien
 heeft
 doen
 booz-
 souden
 aen den
 Graue
 van
 Neur-
 bour-
 gne van
 Vlaen-
 deren.

(T. 173.)

Doch heeft de Prince van Orangien door sekere
 sijne Gedeputeerde die hy aen den Graue van Neur-
 Gouberneur van den Lande en Graeffschappe van
 Vlaenderen sond / den selven Graue doen aenseggen/
 dat hy op 't versoek van den Heere van Haussp / con-
 sojm d'instructie den selven Heere van Haussp mede
 gegeven / en by den boozs Graue Heere van Ognies/
 Moscron / Erpe en Che ondertekent / en naderhand
 den vier Eeden van Vlaenderen gecommunicert /
 aenmerkende den nood der borgeren van der stad van
 Gent / geaccordeert hadde 't secours so van oorlogs-
 volk als van geschut metter equipage daer toe beho-
 rende / alles onder conditie en toefeg van den Heere
 van Haussp / dat hem tot verskertheid van dien gele-
 bert soude werden het haesteel en stede van Sluis / tot
 een retraiete of passagie alleenlijck / na 't luiden en ber-
 melden van der instructie namendijck *in verbis*. Avecq
 ferme espoir.

Maer op de selve Prince hem betrouwende / so de
 selve instructie aengaende de boozs assureantie was
 generael en diffinitif / en in desen handelende opentlijck
 en sonder eenige diffidentie / heeft etijlike bendelen
 knechten met sekere stucken geschut doen schepen en
 te lande stellen op 't Sas / en van daer doen conduise-
 ren tot binnen der stad van Gent / op 't goed betrou-
 wen 't welck hy hadde / so op den Graue als andere
 Heeren / den Heere van Haussp utgeschikt hebbende/
 als de beloofde verskertheid.

Au sijn Excellentie / van wegen den boozs Heere
 de Graue / so by sijne bzieben als sekere instructie / na-
 derhand den Heere van Straffele gegeven / bertwittigt
 zijnde dat de boozs Heere van Haussp in 't versoeken
 van den boozs secours hem soude vergeten en geer-
 ceert hebben sijnen last en commissie / en dat door sau-
 te van de boozs onschadelijke verskertheid / alrede
 onder de Staten van Holland en Zeeland / en hare
 gemeente / mitsgaders 't krijgsvolk ('t welck hem liet
 dunken alhier geengageert te zyn / sonder de selve ver-
 sekertheid) geen achterdenken geauseert was / als
 dat men met sijn Excell. anders handelde dan ter goe-
 der trouwen / daer toe ook gemobeert zijnde door de
 bzieben en instructien van den Heere van Haussp / sijn

Excellentie behandigt. So hadde sijn Excell. te rade
 gebonden te schikken sijne Gecommitteerde aen den
 boozs Heere Graue / ten sine de boozs verskertheid
 soude mogen geeffectueert worden / of by faulte van
 dien / dat de boozs vaendelen mette boozs artillerie/
 in sulken verskertheid soude mogen wederkeren als
 die gekomen waren.

Hebbende niet-te-min de boozs Gedeputeerde sijn
 Genade wel willen verskeren van de oprichts en
 gansche intentie van sijn Excellentie / die niet en stu-
 derde / van om te promoberen 't gemeen welbaren
 en prosperiteit van den generalen Lande / 't welck men
 sekerlijck verhooyte door 't bertrecken van de Span-
 gaerden en goede resolutie / die als dan by de gemene
 generale Staten van den Lande / legitimelijck gecon-
 doceert / soude genomen en gesloten werden.

En want 't selve al soude mogen verhindert worden/
 door 't wegboeren van den boozs secours / en de gene
 die men noch derwaers soude mogen doen schikken/
 gemerckt 't selve secours / so binnen der selver stede / als
 ten platte lande menigvuldelijck werde verfocht / en by
 den volke in 't gemeen aengeroepen / om promptelijck
 te wederstaen de invasien en oberballen van den byan-
 deert. So hadden de boozs Gecommitteerde de geprote-
 steert / sulx sy protesteerden / dat so berde in dien respecte
 eenig inconuenient / of schade gebeurde / dat sijn Ex-
 cellentie daer af door God en den menschen onschul-
 digt en geexcuseert soude wesen. Niet willende ook de
 boozs Gedeputeerde sijn Genaden berwijgen / boven
 de demonstratie van de goede affectie van sijne Excel-
 lentie / dat de selve wel geraden soude binden / om cor-
 respondentie in goede verskertheid met elckanderen /
 en insonderheid met die van Gent te houden / een
 sterkte op 't boozs Sas te maken / ter bewaerrisse
 van den welken / sijn Excell. boozs presenteerde een
 vaendel krijgsvolk aldaer te senden.

Prin-
 cipal.

De sake is daer na so beleid / dat de Prince noch ne-
 gen bendelen soldaten gesonden heeft binnen Gent / tot
 assistentie van die van Vlaenderen / en om het haesteel
 aldaer te bermeeesteren / onder het commandement
 van den Heere van Tempel / en in plaets van het ha-
 steel en stede van Sluis in handen van den Prince
 van Orangien tot verskertheid te stellen / is de stede
 van Haussp hem tot verskertheid gegeven / en
 heeft boven dien noch twee bendelen soldaten tot vers-
 keringe op 't Sas geleit. Boozs hebben de Staten
 van Zaband / Vlaenderen en Henegouwen aen den
 Prince gesonden / den Heere van Oetingen / hem abber-
 terende / dat sy te vreden waren / dat hy sijne Gedepu-
 teerde tot dien einde soude mogen senden / en datse wil-
 lekom soude wesen / doch men wil (seggende) hem noch-
 tans niet verborzen / dat dese sendinge geen vucht me-
 de bzingen sal / ten ware sy woude verskeren / niets te
 willen vernieuwen in 't stuk van onse oude Catholijke
 Roomse Religie / noch de gehoozsaemheid des Conyn.
 En ondertusschen van uwer zijde 't ordonneren stil-
 stand van wapenen / gelijk top van onser zijde doen sul-
 len / en te doen bertrecken de soldaten die de Heere van
 Haussp onder sijn bebel heeft doen komen binnen
 Gent / so u dese plaets om te handelen niet en behaegt /
 men sal u eene andere bequame geven / Et. Desen
 briez was gedateert den 27 Septemb. 1676.

Prin-
 cipal
 noch
 baende
 len sol-
 daren tot
 Gent.

De He-
 re van
 Oeting-
 gen ber-
 aen den
 Prince
 van Or-
 angien
 geson-
 den.

De Heer van Haussp is ook met bzieben van de
 Gedeputeerde van de Staten der Nederlanden tot
 Brussel in date den 29 Septembzys / gekomen aen den
 booznoemden Prince / inhoudende in effect / dat het toe-
 staen van dat de soldaten gesonden tot onderstand van
 die van Gent souden oefeninge hebben van hare Reli-
 gie / en tot verskeringe van dien de stede van Sluis in
 sijn handen soude werden gestelt / een misverstand
 was / waer door sy bresende booz inconuenienten / wa-
 ren betweegt gewoorden te doen versoeken door den
 Heere van Oetingen / dat sijn Excell. het gesonden se-
 cours souden willen wederom ontbieden. Waden
 daerom hertgrondelijck / dat sonder insien te nemen opte
 selve clausule / sijn Exc. geliede te deputeren eenige / om
 op 't spoedigste hande pacificatie te handelen / waer toe
 sy begeren booz te baren in allen bertrouwen oprich-
 tigheit